

Секція 7

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

РОЗВИТОК МУЛЬТИКОМПЕТЕНЦІЇ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ІТ

Архипова В.О.

Харківський національний університет радіоелектроніки

В сучасних умовах подальшого укріплення міжнародних зав'язків у глобалізованому суспільстві багато різноманітних інституцій та організацій, в тому числі заклади вищої освіти, розглядають імплементацію Цілей сталого розвитку (ЦСР) як інструмент розвитку співпраці з іноземними партнерами. Університети зосереджуються на таких напрямках, як інноваційні методики викладання та навчальні програми, що формують компетенції студентів щодо інтерпретації та сприяння поточним суспільним викликам. Оскільки підприємства та бізнеси дедалі більше займаються питаннями сталого розвитку, студентам знадобляться навички, пов'язані з ЦСР, щоб відповідати поточним вимогам міжнародного ринку праці.

Таким чином, університети відіграють ключову роль щодо реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР) як частини своєї соціальної відповідальності [1, с. 9]. Необхідно зазначити, що запорукою конкурентоспроможності фахівця, зокрема сфери ІТ, є володіння іноземною мовою, як однією з ключових компетенцій. А це нерозривно пов'язано з питаннями ефективного вивчення другої мови (SLA /second language acquisition) та формування мультикомпетентності, що набули розвитку в психолінгвістичних і когнітивно-спрямованих галузях SLA паралельно з появою більш чіткої ідеї багатомовності в соціолінгвістиці.

Розглядаючи проблему володіння кількома мовами, слід звернутися до концепції мультикомпетентності, розробленої В. Куком (1991, 1992, 2002). Він визначає мультикомпетентність як «комплексний стан менталітету з двома граматиками» [2, с. 51]. В якості концепції, вона фіксує багатомовну компетентність як унікальний набір мовних і когнітивних систем, який не можна звести до суми одномовних мовних систем.

В основі цієї концепції лежить твердження автора про принципову відмінність мультилінгвів та монолінгвів та неможливість використання монолінгва як еталона для оцінки компетенції мультилінгва. В. Кук вводить узагальнюючий термін «користувач M2 (L2 – Language 2 / Мова 2 / іноземна мова, на відміну рідної – M1), тобто «особливий тип користувача мови», який включає всіх людей, які володіють і користуються більш ніж однією мовою [3, с. 1].

Згідно теорії В. Кука, мультилінгви/користувачі M2 відрізняються від монолінгвів за такими параметрами:

- 1) організація мов (мови мультилінгва утворюють єдину систему або «суперсистему знання мов»);
- 2) характер знання мов (користувачі M2 відрізняються у знанні як M1 так і M2 від носіїв (native speakers), бо вони інакше «бачать і сприймають мову»);
- 3) взаємний вплив мов одна на одну;
- 4) особлива система концептів (використання концептів M1, M2 та інтегрованих концептів);
- 5) специфічні мовленнєві навички, вміння, механізми та здібності;
- 6) особливий психологічний стан людини, що є результатом володіння кількома мовами.

Таким чином, мультилінгва, або користувача M2, слід розглядати як індивіда з особливою мовною конфігурацією, що складається під впливом двох існуючих та постійно взаємодіючих мов.

Невід'ємною складовою підготовки майбутніх фахівців є розвиток мовної та прагматичної компетенцій. Щодо структури мовної компетенції: вона є багаторівневою та складається з організаційної та прагматичної компетенцій. Організаційна компетенція включає знання, необхідні для створення і розуміння граматично правильних висловлювань. Вона поділяється на граматичну та текстову компетенції. Граматична компетенція включає знання та здатність використовувати граматичну систему мови, передбачає знання лексики, синтаксису, морфології, фонології, а текстова компетенція передбачає здатність розуміти та створювати структуровані та зв'язні усні та письмові тексти.

Прагматична компетенція передбачає знання правил та здатність виробляти та розуміти соціально доречні висловлювання. Вона включає іллокутивну/функціональну компетенцію, що відображає знання та здатність виражати та розуміти функцію висловлювання (попередження, твердження, прохання тощо), наміри/інтенцію автора, та соціолінгвістичну компетенцію, пов'язану з природністю мови, знанням діалектів та варіантів мови, відомих і часто вживаних цитат, фігур мови.

Сучасні тренди у вивченні мультикомпетентності трактують її як динамічне та багатокомпонентне явище, що є результатом взаємодії складних, нелінійних та емерджентних процесів, орієнтована на перспективу динамічних систем і теорії складності.

Підсумовуючи необхідно зазначити, що мультикомпетентність має комплексний характер і включає всі аспекти, пов'язані зі знанням мови: мова як

система, норми побудови та оформлення різних типів текстів, жанрово-стилістична приналежність мовних засобів, використання мови у різних соціокультурних та соціолінгвістичних контекстах, функції, що виконуються мовними засобами у мовленні, включаючи сферу професійного спілкування.

Інформаційні джерела:

1. Alimehmeti, G., Fia, M., & Paletta, A. (2024). The sustainability-to-employment pipeline: the impact of SDG-related curricula on graduates' employability. *Studies in Higher Education*, 1–15. <https://doi.org/10.1080/03075079.2023.2299328>
2. Cook V. Multi-Competence and Effects of Age // The age factor in second language acquisition. Clevedon: Multilingual Matters, 1995. P. 51–66.
3. Cook V. Portraits of the L2 User. Clevedon: Multilingual Matters, 2002. 347 p.

КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Бірченко Н.О., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

Сталий розвиток і діджиталізація є взаємопов'язаними і взаємозалежними процесами, що формують сучасний світ. Діджиталізація проникає у всі сфери діяльності, змінюючи підходи до роботи і вимоги до компетенцій фахівців. Компетенції, орієнтовані на забезпечення сталого розвитку в умовах цифрової економіки, є надзвичайно важливими для досягнення Цілей сталого розвитку, ухвалених ООН.

Сталий розвиток потребує від фахівців нових компетенцій, зокрема здатності швидко адаптуватися до технологічних змін, зменшувати екологічний вплив діяльності підприємств завдяки інноваціям, а також забезпечувати соціальну відповідальність і економічну ефективність. Діджиталізація, у свою чергу, сприяє удосконаленню багатьох процесів через сучасні інструменти для збору та аналізу даних, які підтримують ухвалення рішень на засадах сталості.

Професійна компетентність охоплює сукупність знань, навичок, цінностей та особистісних якостей, необхідних для якісного виконання професійних обов'язків. В умовах сталого розвитку важливими елементами професійної компетентності стають: цифрова обізнаність та адаптивність, екологічна відповідальність та ресурсозбереження, етична і соціальна відповідальність, критичне мислення та інноваційність, системне мислення та управління змінами.

Уміння працювати з новими технологіями є фундаментальною навичкою для фахівців у будь-якій галузі. Це включає навички роботи з програмним забезпеченням для аналітики та управління даними, що дозволяє більш ефективно використовувати ресурси. Наприклад, аналітика великих даних допомагає прогнозувати попит на продукцію і знижувати обсяги виробництва, що сприяє скороченню викидів і збереженню ресурсів.